

APRE SIKLON MATTHEW: RESOUS, KAPASITE, AK REKOUVREMAN KI JIS NAN KOMINOTE KI TE FRAPE NAN SID HAITI *10 JIYE, 2017*

INSTITUT INTERUNIVERSITAIRE DE RECHERCHE ET DE DEVELOPPEMENT
www.inured.org

- Nan 15 an selman, Haiti pase 8 gwo dezas, ladan yo Siklon Matthew;
- Dega yo afekte direkteman 5,000,000.
- Dezas yo touye 229,000.

2004 SIKLÒN JEANNE

5,000 mò

300,000 afekte

Dega 7% PIB (GDP)

2007 SIKLÒN DEAN & NOEL

© AFP/Getty Images

330 mò

194,000 afekte

2% PIB (GDP)

2008 SIKLÒN FAY, GUSTAV, HANNA & IKE

800 mò

1,000,000
afekte

15% PIB (GDP)

2010 TRANBLEMAN TÈ

222,500 mò

2,000,000
afekte

100% du PIB

2010 EPIDEMI KOLERA

9,495 mò

794,683
enfekte
2,000,000
afekte

2010 SIKLÒN TOMAS

35 mo
(n=?) afekte

2016 SIKLÒN MATTHEW

546 mò

2,100,000
afekte

25% PIB (GDP)

Dezas an seri, Vilnerabilites et Frajilite Komplex

- Chanjman klimatik ak majinalizasyon febli kapasite kominote pov epitou rekile yo : **ecosistèm social yo pa ka resiste fòs dezas yo.**
- **Dezas yo frape pi fo epitou yo vin pi souvan** : siklon vin pi souvan epitou ak plis fòs. Nan ka Ayiti, akòz debwazman yon simp depresyon tropikal ka fè yon pakèt dega.
- **Dezas pa frape tout moun tout jan : pòv yo, fanm yo, timoun yo frape pi fò.** Inegalite a tèlman fò ant moun ki gen mwayen ak sak pa genyen, ant moun lavil ak moun nan zòn rural li vin fè moun yo pi vinerab pou dezas.
- **Pwoblèm fragilite govènans** tou vin komplike sitiyaasyon an pou moun ki vinerab yo e kap viv nan zòn frajil yo, kote pa gen enfrstrikti, enstitisyon piblik preske pa la, e resous yo fin deperi. Sitiyaasyon sa a **vin ranfose inegalite ki genyen ant diferan gwoup sosyal devan dezas.**
- Ayiti se yon egzamp klè sa mwen rele **frajilité kompleks** devan katastwòf.

Kesyon Rechèch la Poze

Ki **resous** ak **byen** ki gen nan kominote
kote siklòn nan sot kraze yo epitou ki sa ki
ka fèt pou kominote sa a yo jwenn **menm**
opòtinite pou rebati **sou sa yo genyen?**

Teori Chanjman Rechèch la

Menm lè yon kominote ta fin detwi,
moun ka viv ladan yo toujou gen **resous**,
byen materyèl oswa **byen symbolic**. Si
nou ka idantifye resous ak byen sa a yo,
n'ap kapab **ranfòse** sa yo genyen ak
kapasite pou yo ka kanpe sou pye yo.

Resous – Aksè ak Tan: Divès Disiplin ak Patisipasyon

Apwòch Disiplin Kwaze

- Etnografi
 - Antretyen
 - Fokis gwoup
 - Obsèvasyon
- Ankèt Kominotè
 - Kesyonè menaj
 - Kesyonè lidè Kominotè
- Maping
- Analiz dokiman

Apwòch Patisipativ

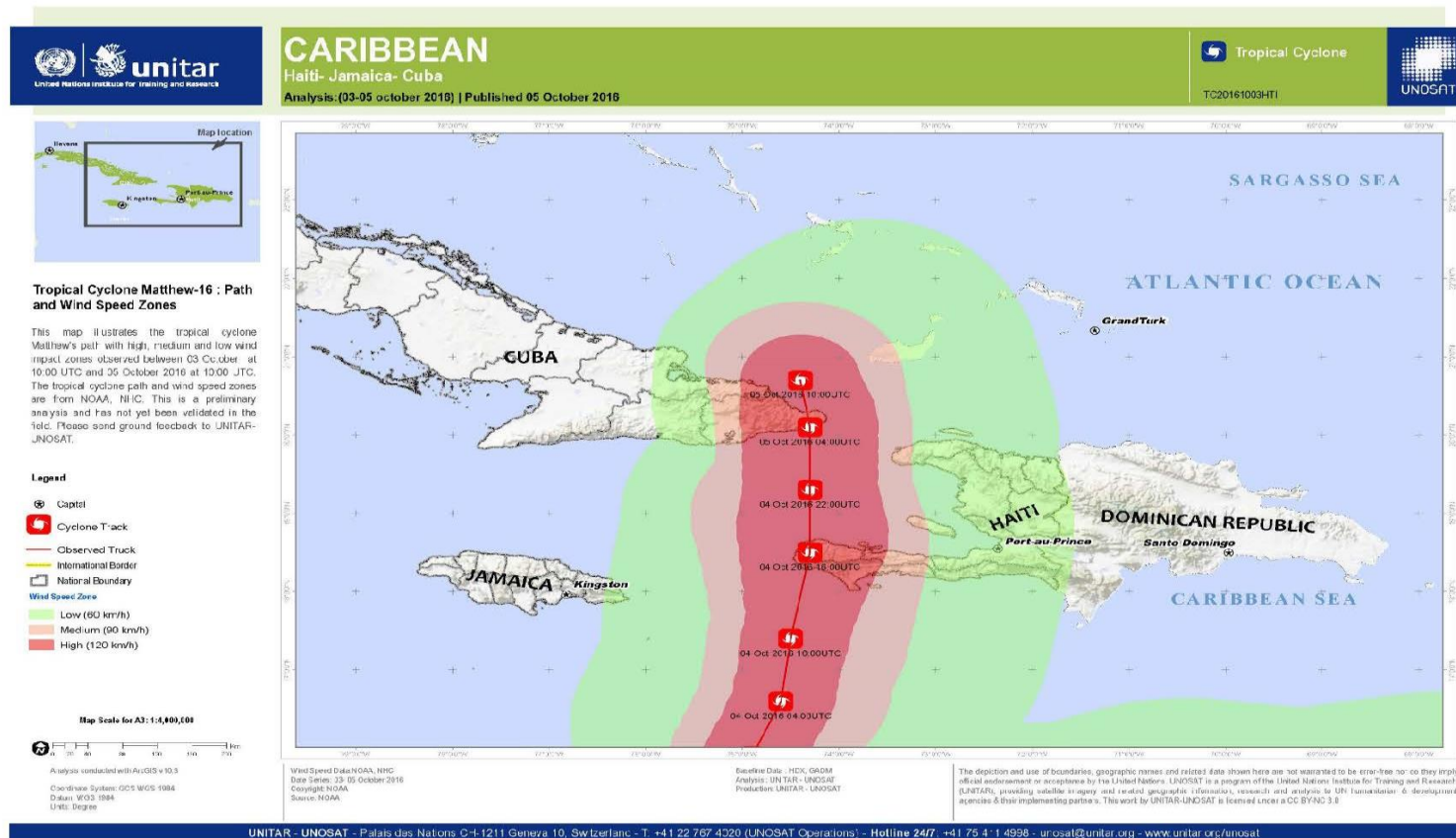
- Ekip yo fèt ak manm kominote yo.
- Tout kesyon ak tout analiz fèt ak moun ki viv nan zòn yo.
- Se moun nan zòn ki ede nou idantifye resous ak byen yo epitou ckouman yo ka rekonstwi sou yo.

Men Kote Siklòn Matthew te Pase

UNITAR-UNOSAT | Tropical Cyclone Matthew-16, Haiti, Cuba, Jamaica, Dominican Republic | Population Exposure Analysis

Tropical Cyclone Matthew-16: Path and Wind Speed Zones from the 3rd to the 5th of October, 2016

Zòn Kote Etid la te Fèt

POST-DISASTER STUDY SURVEY

Grande-Anse

- 1 Chambellan
- 2 Anse d'Hainault
- 3 Dame Marie

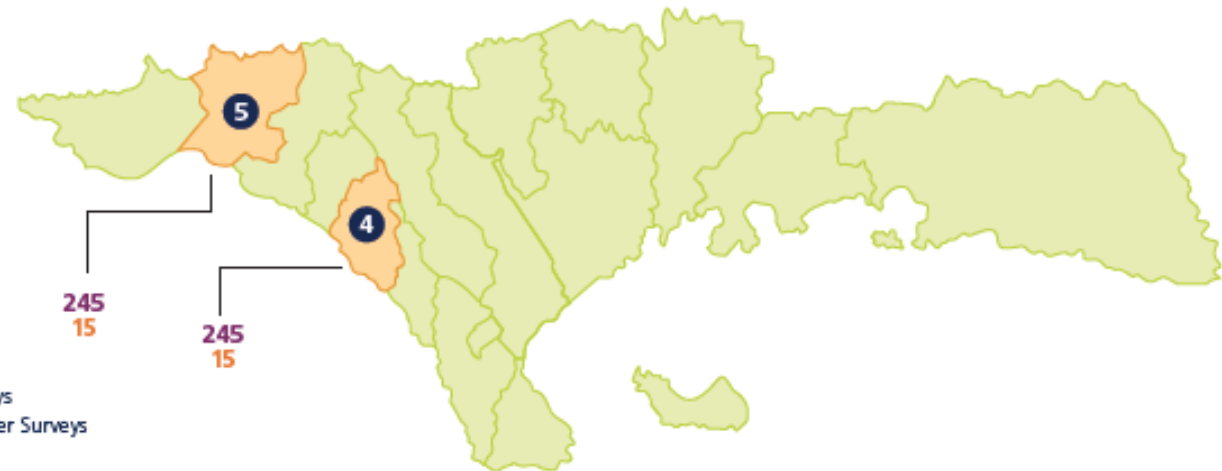
- Household Surveys
- Community Leader Surveys

Sud

- 4 Côteaux
- 5 Les Anglais

- Household Surveys
- Community Leader Surveys

Karakteristik moun ki patisipe yo

Done Menaj yo

- Fanm (61.5%)
- Kay ki gen 4-6 moun (48.75%)
- Mon nan mèt oubyen yon fanmiy moun nan mèt kay la (70%).

Nivo Edikasyon

- Pa al Lekòl ditou Les Anglais (32%)
- Lekòl primè pa fini Chambellan (45%)
- Lekòl primè pa fini Anse d'Hainault (33%)
- Lekòl primè pa fini Côteaux (30%)

Foto: Jérémie, 5 jou apre Matthew, okt. 2016

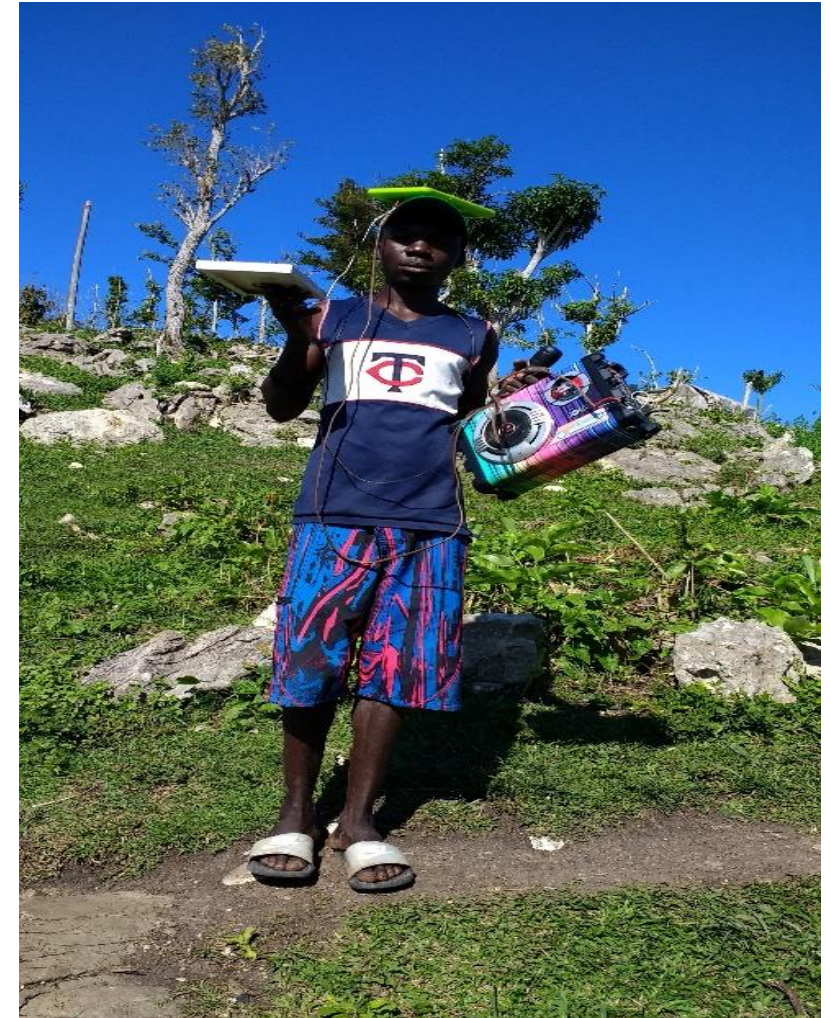

Sistèm pou Avèti Moun yo

46.6% pa Konnen gen yon system anplas.

40% tande gen siklòn nan radio oubyen nan
megafòn

Res yo se nan *teledyol* 48%.

DJ Chambellan, ki te fe anons siklon, février 2017.

Sanitasyon Dlo Po Bwè

- Swen sante
- Pa gen aksè a swen sante 67%
- Sante fizik
- Pwoblèm sante fizik 82%
- Dlo potab
- Pa gen aksè a dlo potab 77%
- Twalèt ou latrinn
- Pa gen aksè a twalèt ou latrinn 76%

Sante Mantal

- 78% anksyete ak detres.
- 64% Sante mantal
- Yon moun nan fanmi a gen pwoblem sante mentale 64%

DEZAS AK NOUVO MALADI

Apré dezás toujou gen nouvo maladi.

Photo: Puritus

DEZAS AK NOUVO MALADI

Eczema

DEZAS AK NOUVO MALADI

DEZAS AK NOUVO MALADI

DEZAS AK NOUVO MALADI

DEZASTRES AK NOUVO

Entèvansyon Medical INURED ak Project Medishare

Photo: Patients à Boucan, 2ème section communale de Chambellan,
avril 2017

DEZAS AK NOUVO MALADI

Entèvansyon Medical INURED ak Project Medishare

- Te genyen reprezantan clinic Chambellan, dermatolog, infimyè, spesyalis sante piblik,
- Nou pote swen ak medikaman bay 434 moun (majorite timoun) ak plis pase 200 fanmi.

Photo: Haitian dermatologists consulting with patients during intervention, April, 2017

ENFEKSYON YO

Scabies (gal), fungal infections ak pruritus.

Foto: Manman ak pitit scabies, February 2017

Foto: Timoun ki pran tinea capitis, Feb 2017

Foto: menm fanmiy a, April 2017

Ensekirite alimantè

- **96%** nan Ensekirite alimantè.
- Yon agwonom di: «Si pa gen yon plan relèvman rapid, grangou ak malady pral fini ak moun yo.»

Ensekirite alimantè: Debri Pye Bwa nan Jaden yo

Ensekirite alimantè: Debri Pye Bwa nan Jaden yo

Ensekirite alimantè: Debri Pye Bwa nan Jaden yo

Ensekirite alimantè: Debri Pye Bwa nan Jaden yo

Ensekirite alimantè: Pye Kakao ak kafe detwi

Ensekirite alimantè: Tan Pye Bwa yo Ap Pran pou yo Rejenere

▪ Indigenous trees	Years necessary for regeneration
Avocado	2 to 3 years
Breadfruit	4 years
Mango	3 to 5 years
Coconut	7 to 10 years

SOURCE: Mapping Assets-Access for Equitable Recovery and Reconstruction Study, 2017

Ensekirite alimantè: Dezas la pote Nouvo pès

Yon cheni ki vin nan peyi ak Siklon Matthew devore jaden sa a,
Fevrier 2017

Ensekirite alimantè: Dezas la pote Nouvo pès

Ensekirite alimantè: Dezas la pote Nouvo pès apre Matthew

- **Fomi MINUSTAH:** Ya manje mayi, bwo patat ak diri lokal.
- **Cheni:** Gen 2 espès yo pa konnen ki pran jaden yo aprè Matthieu
- **Ti Mouton:** Yon ti bet ki zel blan men li pi gwo pase yon fomi. Nou jwenn yo nan Coteaux, Les Anglais, Tiburon. Li fini ak jaden pistach peyizan an yo.
- **Mouch Lougawou:** yon mouch kap manje po bet, pike je yo.

Ensekirite alimantè: Dezas la pote Nouvo pès apre Matthew

Cheni: Gen 2
espès yo pa
konnen ki pran
jaden yo aprè
Matthieu

Grand Fond
ant Chambellan ak Moron.
Fevriye 2017

Ensekirite alimantè: Dezas la pote Nouvo pès apre Matthew

Yon lot kalite cheni nan jarden yo
Fevrier 2017

Ensekirite alimantè: Dezas la pote Nouvo pès apre Matthew

- **Fomi MINUSTAH**
- **Mouche Lougawou**
- **Chenilles**

Mwayen pou moun yo viv

- **90%** di yo gen yon pwoblèm grave pou jwen aktivite rantab
- Zòn nan ap empòte say o te konn ekspòte
- Ekonomy lokal la kraze.

Mwayen pou moun yo viv

Distribisyon manje: Fanm yo negosye pou manje

Mwayen pou moun yo viv

Mesye a gen 35 an; Ti fi a gen 13 an, le gen yon bebe ak
lot mesye – bebe sa a gen 19 mwa.

Done etnografik:

Pwosititiayon ap fè
ravaj.

Timoun yo pi vilnerab

Byen, Resous, Kapasite

Byen materiyel: 65% pwopriete
Instriman pou finanse aktivite agrikol
Assosyasyon,
konbit,
sori, kove
Mityel koperativ
Koperativ fanm

Sèl chans Ayiti genyen pou'l reponn a dezas sa a
yo se integer yon fason sistematik resous ak
kapacite local nan jesyon katastwòf nan peyi a.

- -Leta dwe kreyi yon bank agrikòl nan chak rejyon pou bay peyizan, kooperativ e asosiyasyon kredi ak asirans.
- -Leta dwe rekrite e fome ajan agrikòl e veterinè nan rejyon ki plis afekte yo.
- -Ministè Agrikilti dwe kolabore ak fakilte d'agronomi nan inivesites yo pou fe ankèt pou jwenn solisyon pou insekt kap detwi danre yo.

-

- Ministè Agrikilti dwe fe yon enventè tout pye bwa ki te detwi nan zonn nan pou fe yon rebwazman sistematik nan rejyon an.
- - Leta dwe peye frais lèkol, inifòm ak tout materyèl pedagogik pou tout timoun ki afekte nan zonn nan.

APRES L'OURAGAN MATTHEW: RESSOURCES, CAPACITES, ET RECOUVREMENT EQUITABLE DES COMMUNAUTES DEVASTEES EN HAITI

14 JUIN, 2017

Presentation par:
l'INSTITUT INTERUNIVERSITAIRE DE RECHERCHE ET DE DEVELOPPEMENT
www.inured.org

APRE SIKLON MATTHEW: RESOUS, KAPASITE, AK REKOUVREMAN KI JIS NAN KOMINOTE KI TE FRAPE NAN SID HAITI *10 JIYE, 2017*

INSTITUT INTERUNIVERSITAIRE DE RECHERCHE ET DE DEVELOPPEMENT
www.inured.org